

מסורת הש"ס

(א) ה'ק' לעמיה נרץ  
מנן ו'י' תנן' כח' ד'ה'  
ר'ע ונקטנ'ס פ'אכ'מ'  
ז'ה' (ג) לעל ד' 5:  
(ד) [מ'פ'ל' ל' כ'ל'ג],  
(ה) [מ'פ'ס'פ'ל' ר'פ'ח],  
(ו) לעל ד' ק' 10, (ז) [לעל  
ל' 10] (ח) [מ'פ'ס'פ'ל' פ'ח'  
ה'ג' (ט) [מ'ג'ה' ט' 10:  
(י) [ל'ל' ד'ה'ל' 10] (י"א)  
ג'.

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל  
לאמר איש איש כי ידעה  
טובא לקבץ או בדרך  
רחוקה לבס או לרחיקים  
ועשה פסח ל'י'  
במדבר ט' י'  
2. והאיש אשר הוא  
טוב וקבץ לא בדרך  
וחדל לעשות הפסח  
ונברתה חפץ יהיה  
מעמיה כי קרבן י' לא  
הקריב במעדו וקטאו  
ישא האיש ההוא:  
במדבר ט' י'

הנהגות מהר"ב  
רבינו הרב

[א] תוב' ד'ה' ד'ה' ד'ה'  
למענד כ' ו'מל'פ' אכל'  
נפקא כ'ו' י'נ' ע'י' לעל'  
פ'ט' ע'א' תוב' ד'ה'  
שומטין וזוקקין וכו':

מוסף רש"י

אין שוחטין וזוקקין על  
טמא שרץ. אין שוחטין  
זוקקין על הפסח על יד  
טמא שרץ. ונדהא לפסח  
שני, ואף על גב דזכור  
לעבול ולאכול לערב, דלא  
מ"ד ס"ל הכי (והנ"ח ב'ב'  
וה"ל לעיל ס'ס. בארכות)  
ת"ל איש איש כי ידע  
טובא, משמע כל טומאה,  
מדלג כח' לנפש גרשקא,  
א"י איש כי ידע צמא,  
ש"מ לעבד'ס'ה' גלגל'ס'  
נפשיה הוא (לעיל ס'ס).  
נמי קרבן ה' וגר. והכי  
משמע ליה קרבן והוא  
אשר הוא טהור ונכד' לא  
היה וחדל לעשות הפסח  
ונכרת כי קרבן ה' י' כי  
לעבול שומטין א'י, שזקקין  
ה' לא הקריב שמי, טמאו  
ישא (לעיל כ"א).

מוסף תוספות

א. דקאמר ר"א מאסקופת  
העורה ולחורץ. מוס' שאין.  
ב. אבל אין רחוקה חזי  
לכל הפחות בסוסים  
וכפרדות. ג. כחא  
דסבירא ליה כ' יוס'...

מה טמא שיש ספק בידו לעשות. אי לאו דחייא רחמנא דהא קמן  
קאי: ואינו עושה. דקא אסר ליה רחמנא לעשות: אף דרך רחוקה  
שספק בידו לעשות. שהיה לו שלום לשלם וקאמר רחמנא דאינו  
עושה דמדה דחייא: ר"ע סבר אין שוחטין וזוקקין על טמא שרץ.

מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה אף  
דרך רחוקה נמי שספק בידו לעשות ואינו  
עושה ורב נחמן אמר לך ר' עקיבא <sup>א</sup>למעמי'  
דקסבר <sup>ב</sup>אין שוחטין וזוקקין על טמא שרץ  
ואנא סבירא <sup>ג</sup>ליה כמ"ד שוחטין וזוקקין על  
טמא שרץ ת"ר <sup>ד</sup>אלו שעושים את השני  
הזבין והזבות המצורעין והמצורעות [וגדות]  
ובועלי נדות והיולדות <sup>ה</sup>השוגגין והאנוסים  
והמוזדיין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ  
למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי  
למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ  
למה נאמר בדרך רחוקה לפוטרו מן הכרת  
וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא  
<sup>ו</sup>תניא יכול לא יהו עושים את השני אלא  
טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה וזין  
ומצורעין ובעלי נדות מנין ת"ל יאיש  
איש לא קשיא הא <sup>ז</sup>ר' יוסי הא ר"י ור"ש ת"ר  
<sup>ח</sup>חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני  
דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון  
ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על]  
הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את  
השני ואזדו לטעמייהו דתניא יגר שנתגיר  
בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני  
פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי  
רבי נתן אומר כל שזוקק לראשון זקוק לשני כל  
שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני במאי  
קמיפלגי רבי סבר שני <sup>א</sup>רגל בפני עצמו  
הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון  
הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי  
חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון  
הוא ושלשתן מקרא אחד דרשו <sup>ב</sup>והאיש  
אשר הוא טהור ובדרך לא היה רבי סבר  
<sup>ג</sup>וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד  
בראשון אי נמי <sup>ד</sup>קרבן ה' לא הקריב במועדו  
בשני ומבואי <sup>ה</sup>(דהא) חטאו ישא כרת הוא  
קסבר

(דף ג'.) וי"ל דודאי קרא לא אינטרין להכי אלא פריך משום דקמני  
למה נאמר טמא לפוטרו מהיכרת דמשמע מכרת פטור אבל אי צע  
למיעבד מני עבד הלכך פריך הא אי צע למיעבד לא שבקינן  
ליה והשתא טמא לא אינטרין למיכתב אלא לשמעטין דאיש נדהא  
ואין ליצור נדחין ונראה לר"י דממתניתין דקמני שאלו פטורין  
מהיכרת ליכא למידק כרז נחמן מדקמני פטורין מכלל דאס זק  
הורצה דה"ה אס זק לא הורצה ואידי דקמני סיפא חייבין מנה  
רישא פטורין ואמי שפיר דלעיל מייתי ראייה ממתניתין לרז ששת:  
**א**לא למה נאמר דרך רחוקה בו'. קשה לרז יהודה דלמה לקמן  
אזיה דרך רחוקה כל שאין יכול ליעבד צעמא אכילה דרך  
רחוקה דכחז רחמנא למה לי פשיטא דפטור דהא לא חזי לאכילה  
ואי משום דיכול ליכנס בסוסים וצפרדיים א"כ לקמן דקמני היה חז  
למודיעים ויכול ליכנס בסוסים וצפרדיים יכול יהא חייב ת"ל ובדרך  
לא היה ואמאי אינטרין ההוא קרא הא לא אינטרין למיכתב כלל

דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס בסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד חייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה  
נאמר טמא דאי צע למיעבד לא שבקינן ליה הא שפיר קאמר דנאמר לפוטרו מכרת דס"ד ליהיב כרזי נתן דשני תשלומין דראשון הוא:  
דטמא ודרך רחוקה אינטרין למיכתב דלא נימא כיון דלא חזי בראשון לא ליעבד צעמא וסבר כרזי נתן דשני תשלומין דראשון הוא:  
**א**קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזוקקין על טמא שרץ כ' יוס' וצ"כ כיצד קולין (לעיל דף פ"א.) גבי  
טומאת התבוסם מסיק דקסבר ר' יוסי אין שוחטין וזוקקין בו י"ל דהא לא מוקי לה כ' יוס' אלא <sup>א</sup>צמא דסבר דשנים צעמי צמא:  
עולא

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צג.

עין משפט  
נר מצוה

ד א מ"י פ"ו מהל' ק"פ  
הלכה א:  
ה ב מ"י שם פ"ה הלכה  
א: ב:  
ו ג מ"י שם:  
ז ד מ"י שם הלכה ז:

רבינו חננאל

ורדה רב נחמן ר' עקיבא  
סבר אין שוחטין וזוקקין  
על טמא שרץ. ודרך רחוקה  
טומאת שרץ דמי. ואנא  
סבירא לי כמאן דאמר  
שוחטין וזוקקין על טמא  
שרץ. ודרך רחוקה כטמא  
שרץ דמי. מה טמא שרץ  
אם שחטו בליו הורצה,  
אם מי שהיה בדרך רחוקה  
אף אם זרק הורצה. ת"ר אלו  
הוא וזכו שנה האנוסין.  
שעושים את השני וזין  
הזבות מצורעין ובעולי  
נדות והיולדות והשוגגין  
והאנוסין והמוזדיין וטמא  
ומי שהיה בדרך רחוקה.  
אם כן למה נאמר  
בדרך רחוקה אלא אנוס  
הוא וזכו שנה האנוסין.  
ואמרינן לפטור מן הכרת.  
אליבא דמאן דאמר  
הורצה, דאי אליבא דמאן  
דאמר לא הורצה, סוף  
סוף למה לי למתנייה דאי  
בעי למעבד לא שבקינן  
ליה. היינו הני, אלא ש"מ  
היינו אליבא דמאן דאמר  
הורצה, אלא ב' מעבד  
הוא ואפ"ה פטירה רחמנא  
מכרת. ואקשינן מדקמני  
והזבות מכלל שהנשים  
איתיהן בשני, וכי אשה  
בשני חייבת והתניא יכול  
לא יהו עושים את השני  
אם טמא נפש כ' ת"ל  
איש, איש ולא אשה.  
ושניין הא דתניא שהנשים  
עושות את השני ר' יהודה  
ור' יוסי והא דתניא  
איש ולא אשה רבי שמעון  
[היא] כדאמרן בפרק של  
מעלה. ת"ר טהור שלא  
עשה פסח, חייב כרת  
על הראשון וחייב כרת  
על השני דברי רבי. מאי  
טעמא שני רגל בפני  
עצמו הוא. ר' נתן אומר  
חייב כרת על הראשון  
ופטור על השני, קסבר שני  
תשלומין דראשון הוא,  
תקוני לראשון לא מתקין.  
אף על הראשון אינו חייב  
אלא אם לא עשה את  
השני, כלומר כיון שלא  
עשה הראשון נסתלקה  
חובת הראשון ונתחייב  
בשני, ולעולם אינו חייב  
אלא על השני קסבר  
שני תקנתא דראשון הוא.  
ואזדו לטעמייהו דתניא  
גר שנתגיר בין שני פסחים  
וכן קטן שהגדיל בין שני  
פסחים חייב לעשות פסח  
שני דברי רבי, ר' נתן  
אומר כל הדין לראשון  
זקוק לשני וכל מי שאינו  
זקוק לראשון אינו זקוק  
לשני. ושלשתן מקרא אחד  
דרשו, והאיש אשר הוא  
טהור ובדרך לא היה וחדל  
לעשות הפסח בראשון  
ונכרת, ה' נמי קרבן ה'  
לא הקריב במועדו בשני  
חטאו ישא, והוא כרת

**ה"ג** בבב' הספרים וכן גרסינן בספרי (פר' דהעלותך) **מה טמא**  
**שאין ספק בידו בו'** ומייתי התם אפלוגתא דר"א ור"ע א'  
ומייתי ר"ע ראייה לדבריו מה טמא שאין ספק בידו לעשות מפני  
טומאה אף דרך רחוקה שאין ספק בידו לעשות שרחוק כ"כ שאין  
יכול לצב צעמא שחטא לעולא או

צעמא אכילה לרז יהודה ומייתי לה  
רז ששת מדקאמר ואינו עושה משמע  
דלא הורצה לכלל מילי יליף דרך  
רחוקה מטמא ומשני רז נחמן דר"ע  
סבר אין שוחטין וזוקקין ולכן יליף  
דרך רחוקה מטמא דמרייהו חזו  
צעמא אכילה ולא חזו צעמא שחטא  
ולדידיה נמי אס זק לא הורצה  
אזל אלא סבירא לי שוחטין וזוקקין  
והשתא ליכא למילף דלא הורצה  
בדרך רחוקה כמו צעמא מת דשמי  
טמא מת דלא חזי צעמא אכילה <sup>א</sup> ורז  
ששת סבר נמי שוחטין דאין סברא  
שיחלוקו צוה אלא דסברי דר"ע גמר  
מטמא מת אע"י דלא דמי ליה כ"כ  
ונראה לר"י דלאו מהיקשא יליף דרך  
רחוקה מטמא אלא צמא מזינו דאי  
מיקשא מאי קא משני רז נחמן  
דסבר שוחטין מ"מ יגמר מנייה  
דאין משיבין על היקשא וק"ק לר"י  
דאי לאו היקשא הוא איכא טובא  
למיפד: **רבי עקיבא סבר אין**  
שוחטין וזוקקין. תימה מנה ליה דהא  
לעיל (דף ט'.) אמר דמ"ד אין שוחטין  
סבר לה כרזי יחזק דלמה טמא  
ממיס היו שחל כ' ודרש'ס ציוס  
ההוא אין יכולים לעשות אה למחר  
יכולים ואילו ר"ע צפרק הישן (סוכה ד'  
כ"ה) לית ליה דרזי יחזק: **דאי בעי**  
**למיעבד א"כ שבקינן י"ה.** תימה הואיל  
וקצירא ליה להאי מנה שוחטין על  
טמא שרץ מדקאמר לפוטרו מהיכרת  
משמע מכרת פטור אבל אס זק  
הורצה ומ"ד הורצה אסקינא לעיל  
(דף פ"א.) דסבר שוחטין וזוקקין על  
כן טמא דקרא שאינו יכול לאכול  
צללה והכי קאמר התלמודא דלהכי  
כתביה דאי צע למיעבד לא שבקינן ליה  
פשיטא דלא שבקינן ליה כיון דלא חזי  
למיכל או ומלפי אכלו נפקא דטמא נמי  
נפק' לן מהתם כדלמה פ"צ דזבחים

למה נאמר טמא לפוטרו מהיכרת דמשמע מכרת פטור אבל אי צע  
למיעבד מני עבד הלכך פריך הא אי צע למיעבד לא שבקינן  
ליה והשתא טמא לא אינטרין למיכתב אלא לשמעטין דאיש נדהא  
ואין ליצור נדחין ונראה לר"י דממתניתין דקמני שאלו פטורין  
מהיכרת ליכא למידק כרז נחמן מדקמני פטורין מכלל דאס זק  
הורצה דה"ה אס זק לא הורצה ואידי דקמני סיפא חייבין מנה  
רישא פטורין ואמי שפיר דלעיל מייתי ראייה ממתניתין לרז ששת:  
**א**לא למה נאמר דרך רחוקה בו'. קשה לרז יהודה דלמה לקמן  
אזיה דרך רחוקה כל שאין יכול ליעבד צעמא אכילה דרך  
רחוקה דכחז רחמנא למה לי פשיטא דפטור דהא לא חזי לאכילה  
ואי משום דיכול ליכנס בסוסים וצפרדיים א"כ לקמן דקמני היה חז  
למודיעים ויכול ליכנס בסוסים וצפרדיים יכול יהא חייב ת"ל ובדרך  
לא היה ואמאי אינטרין ההוא קרא הא לא אינטרין למיכתב כלל